

4 مارچ 2016

داکتر سید عبدالله کاظم

دولت پاکستان میخواد منطقه "قبایل آزاد" را با بقیه کشور مدغم سازد!

دو روز قبل اخباری از رسانه به نشر رسید که دولت پاکستان در نظر دارد با تصویب مجموعه‌ای از پیشنهادها زمینه ادغام منطقه "قبایل آزاد" را با بقیه کشور خود فراهم سازد، منطقه‌ای که در حاشیه خط دیورند و همجوار با افغانستان قرار دارد و از سالهای دراز بدینسو به شکل خود مختار توسط قبایل مربوطه اداره میشود. نظام قضایی و سیاسی این مناطق بر مبنای عنعنات قدیمی خود آنها و اغلب با روحیه "پشتونوالی" استوار است. نواز شریف - صدراعظم پاکستان توسعه مناطق قبایلی را "مسئولیت جمعی" دولت و ایالت‌های پاکستان دانسته در نظر دارد این مناطق را با ایالت "خیبر پختونخواه" یکجا سازد. سرتاج عزیز - مشاور صدراعظم در امور خارجه پاکستان که ریاست یک کمیته شش نفری را در طرح این پیشنهاد بعهده دارد، به رسانه‌ها گفته است که با وارد کردن تعدیلاتی در قانون اساسی آنکشور، مردم این مناطق و نمایندگان آنها در انتخابات مجلس ایالتی خیبرپختونخواه در سال 2018 شرکت خواهند کرد و نیز مجموعه قوانین حاکم بر این منطقه موسوم به "مقررہ ای جرایم سرحدی" (FCR) که از ابتدای قرن گذشته میلادی در آنجا جاری بوده است، با قوانین جدید جاگزین خواهد شد.

گزارش دیروز "رادیو آزادی" در زمینه:

«حکومت پاکستان پلان‌های را تصویب کرد که بر اساس آن مناطق نیمه خود مختار قبایل در روند سیاسی پاکستان داخل می‌شوند. کابینه این کشور پلان‌های اصلاحاتی در باره مناطق قبایلی در امتداد سرحد با افغانستان را تصویب کرد. با این اقدام حاکمیت فدرالی در این مناطق پایان یافته و زمینه برای

د پانو شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

توسعه صلاحیت‌های محاکم ملی پاکستان در آنجا فراهم می‌گردد. نواز شریف صدراعظم پاکستان این مطلب را روز پنجشنبه در نشست کابینه این کشور اعلام کرد. سرتاج عزیز مشاور روابط خارجی صدراعظم پاکستان و رئیس کمیته اصلاحات پس از نشست کابینه این کشور دیروز در اسلام آباد به خبرنگاران گفت، این برنامه اصلاحاتی در ظرف پنج سال آینده عملی شده و با تطبیق این برنامه مناطق قبایلی به ایالت همسایه خیبر پختونخواه مدغم می‌شوند. این مناطق شاهد پرورش گروه‌های تروریستی بوده است. شریف در جلسه کابینه گفت که می‌خواهد این مناطق به روند سیاسی پاکستان بپیوندند تا به گفته وی محرومیت مردم قبایل از بین برده شود. این برنامه اصلاحاتی حکومت پاکستان دارای 24 نکته عمده می‌باشد. در جمله این نکات مهم علاوه بر توسعه صلاحیت‌های محاکم پاکستان، ایجاد نمایندگی پارلمانی در مناطق قبایل و خاتمه دادن به قوانین مجازات دسته جمعی [مقصد همان "مقرر ای جرایم سرحدی" FCR است] آن‌ها شامل بوده که از دور استعمار بریتانیا تاکنون در این مناطق نافذ اند. هفت ایجنسی مناطق قبایلی را تشکیل می‌دهند که عبارت از باجور، خیبر، کرم [کورم]، مهمند، وزیرستان شمالی و جنوبی و ورکزی می‌باشند. در این مناطق هشت میلیون نفر زندگی می‌کنند که اکثراً پشتون‌ها اند. پشتون‌های باشنده در این مناطق نیمه خود مختار بوده، با اسلام آباد روابط خوب دارند. بزرگان قوم در این مناطق از دیرزمانی خواهان اصلاحات بودند، زیرا به گفته آن‌ها وضعیت کنونی زمینه فقر و خشونت را در این مناطق فراهم کرده است.

اما برخی از احزاب ملیت‌گرای پشتون در باره این فیصله کابینه پاکستان ابراز نگرانی کرده‌اند. اسفندیار ولی خان رهبر حزب نشنل عوامی تصمیم کابینه مبنی بر اصلاحات در قبایل را مبهم خوانده و گفته است که در این مورد مشوره کرده، عکس العمل نشان خواهند داد. سناتور عثمان کاکر از حزب پشتونخوا ملی عوامی شام دیروز در صحبتی با رادیو آزادی گفت، فیصله کابینه پاکستان در باره پلان اصلاحاتی در قبایل، دشمنی با پشتون‌هاست. او گفت: "ایجاد طبقات مقتدر پنجاب و این فیصله خصمانه از سوی قیادت سیاسی و حکومتی آن‌ها، برای حزب پشتونخوا ملی عوامی، مردم قاتا و پشتون‌ها قابل قبول نبوده و ما آن را به شدیدترین الفاظ محکوم می‌کنیم."

این طرح تصویب شده از سوی حکومت به عنوان تعدیل در قانون اساسی پاکستان به قوای مقننه این کشور پیشنهاد و باید مورد تائید دو ثلث آرای هر دو مجلس پارلمان پاکستان قرار گیرد که مجلس سنای دارای 104 و مجلس نمایندگان آن 342 عضو دارد. مناطق قبایلی پاکستان در امتداد سرحد با افغانستان از دیر زمانی به این سو، پناه گاه‌های امن جنگجویان طالبان و شبکه حقانی به شمار می‌روند. «(پایان گزارش رادیو آزادی)

موقعیت جغرافیائی مناطق پشتون - بلوچ:

وقتی از "داعیه پشتون و بلوچ" صحبت میشود، از نظر جغرافیائی مقصد همان ساحه ای ماورای خط دیورند است که منطقه زیست پشتونها و بلوچها بوده و بطورکل از شمال تا شهر کراچی در جنوب سند امتداد دارد که از سه بخش تشکیل شده است:

1 - ایالت سرحد شمال غربی یا "خیبر پختونخوا":

این ایالت که قبلاً از زمان انگلیسها بنام ایالت "سرحد شمال غرب" یاد می‌شد و از تأسیس پاکستان به بعد که داعیه پشتون و بلوچ در افغانستان مطرح گردید، مراجع رسمی افغانستان ساحه مذکور را بنام "پشتونستان محکوم" یاد کردند، و اما در بین خود مردم آنجا سعی بر آن بود تا یک نام با مسمی به این

ایالت داده شود، تا آنکه چند سال قبل نام "پشتونخوا" را بر آن گذاشتند. مرکز این ایالت شهر تاریخی "پشاور" است که یکی از بزرگترین شهرهای پشتون نشین در پاکستان محسوب میشود. پشتونها بیش از 75 فیصد نفوس این ایالت را تشکیل میدهند که به 20 میلیون نفر بالغ میگردد. سابق این منطقه را بنام "خیبر" نیز یاد میکردند که با نام "دره خیبر" به حیث یک معبر تاریخی و استراتژیک یکی از راه های اصلی مواصلاتی و محل عبور بسیاری از نیروهای مهاجم به شبه قاره بوده است. افریدی و شینواری دو قبیله مهم خیبر هستند. اگر چه مرکز اداری "خیبرپشتونخوا" شهر پشاور است، اما یک دفتر نمایندگی در "لندی کوتل" نیز دارد.

2 - ایالت بلوچستان:

این ایالت را میتوان از نظر قومی به دو قسمت شمالی و جنوبی تقسیم کرد. پشتونها که بیشترین نفوس را در شمال بلوچستان می سازند، در بلوچستان شمالی زندگی میکنند که مرکز آن شهر "کوئته" است و نظر به تکاتف نفوس پشتونها در این منطقه بعضی ها آنرا بنام "پشتونستان جنوبی" یاد می کنند، درحالیکه ساحه خاک آن منسوب به بلوچستان است. در این ایالت تقریباً 40 فیصد نفوس پشتون و باقی بلوچ ها هستند و نفوس مجموعی آن به 6 میلیون نفر میرسد که بیشتر در چند شهر متمرکز اند و اما قسمت زیاد ساحه این ایالت کوهستانی، ریگزار و برای سکونت چندان مساعد نیست. حرکت های جدائی طلب بلوچستان که سالهاست در برابر حکومت پاکستان می جنگند، ادعا دارند: بیشترین عاید این منطقه که از استحصال گاز و بعضی معادن دیگر بدست می آید، در اختیار سندیها و پنجابی ها قرار میگیرد و کمتر برای انکشاف آن منطقه بکار برده میشود و به همین دلیل مردم آنجا از فقر و سطح پایان زندگی رنج می برند.

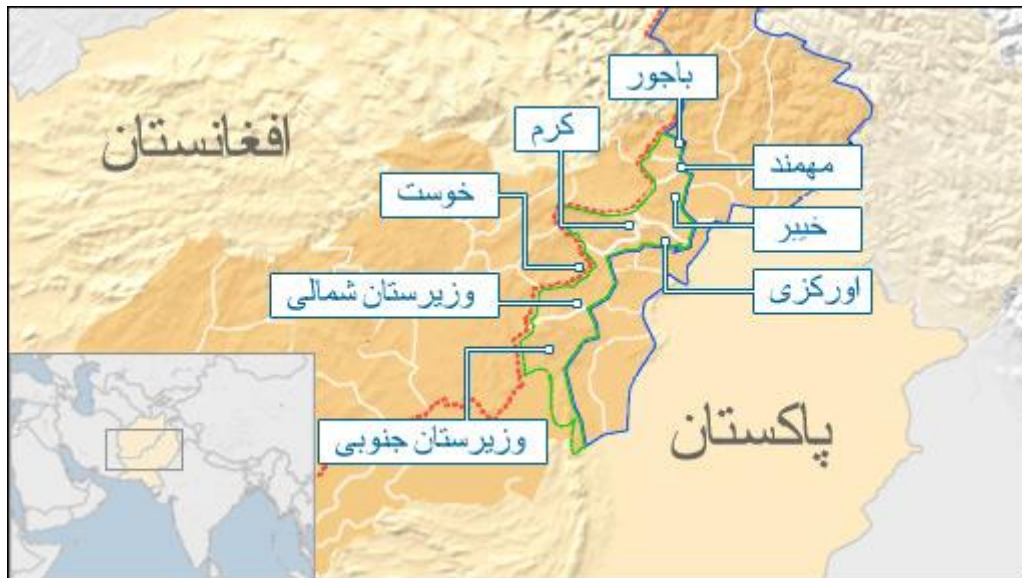
3 - مناطق قبایل آزاد:

قبایل آزاد پشتون (Pakistan Areas of Tribal Administrated Federally (FATA) در اول شامل پنج منطقه بود که در زمان انگلیس ها با ایجاد تشکیلات رسمی و وضع قوانین خاص مسمی به "مقرره ای جرایم سرحدی" (Frontier Crimes Regulation (FCR) که از سال 1901 این مقرره توسط "الارد کرزن" به قانون رسمی تبدیل گردید، از طریق دهلی اداره و نظارت می شد و همین قانون به نحوی در اداره امور آنجا تاهنوز نافذ میباشد.

انگلیسها این ساحه را که در آن مردم غیور و جنگجو سکونت دارند و بیشتر حصص آنرا کوهستانهای بلند با دره های تنگ و کمتر تسخیر پذیر تشکیل میدهد، به مقصد ایجاد یک Buffer Zone "ساحه حایل" کوچک در جوار یک ساحه حایل بزرگ به مقصد "دیوار دوم" در برابر تهاجم احتمالی روسها بر حریم خاکهای اشغالی برتانیه استفاده می نمودند و نیز هرگاه خطراتی برای آنها از ناحیه افغانستان نیز پیدا می شد، انگلیسها با ذرایع مختلف از جمله دادن القاب، امتیازات و همچنان پول و اسلحه از شجاعت این قوم بهره برداری نموده، از آنها در جهت منافع خود کار می گرفتند و اما این مردم که با یک نوع آزادی و خود مختاری عادت کرده بودند، در بسا مواقع برای خود انگلیس ها نیز ایجاد مشکل نموده و در برابر حاکمیت انگلیسی قیام میکردند که حوادث مختلف آن ثبت تاریخ است.

پس از تشکیل پاکستان در 1947 مناطق قبایلی آنسوی دیورند در هفت منطقه بزرگ قبایلی و چند ناحیه کوچک قبیله نشین تقسیم و تنظیم گردید. مناطق هفتگانه که در ادبیات سیاسی آنوقت افغانستان به "پشتونستان آزاد" نیز شهرت یافته بود، عبارت اند از: باجور، مهمند، گُرم (کورم)، خیبر، اورکزی،

وزیرستان شمالی و وزیرستان جنوبی که به استثنای اورکزی دیگر مناطق آن در حاشیه خط دیورند در سرحد افغانستان قرار دارند و طوریکه در نقشه ذیل مشاهده میشود، ولایت خوست افغانستان مثل یک "دورن رفتگی" در منطقه وزیرستان شمالی قرار گرفته و به همین دلیل از یک موقعیت خاص استراتژیک در آن ساحه برخوردار است.

در نقشه بالا آنچه به خط شکسته سرخ و سبز نشان داده شده، امتداد خط دیورند با افغانستان است و آنچه با خط سبز و آبی نشانی شده است، ساحه مناطق قبایل آزاد و آنچه با خط آبی مشخص گردیده، ساحه خیبر پختونخواه را به نمایش می گذارد.

باجور: منطقه ای است کوهستانی که به دلیل موقعیت جغرافیایی در مناطق شمالی آن ارتفاع کوه های آن به حدود 3000 متر نیز می رسد و اما با حرکت به سمت جنوب از ارتفاع این کوهها کاسته می شود. دو قبیله مهم منطقه که هر دو در مجموع جزء قبیله یوسفزی هستند، عبارت اند از: "تره کانی" و "اوتمان خیل". این منطقه تا دهه 60 میلادی منطقه ای نیمه خود مختار بود و غیرقابل دسترسی و دارای چند منطقه خود مختار داخلی موسوم به خانات که هر یک توسط یک "خان" اداره می شد، نیز شامل آن بود که بعداً ساحه "خانات" قسماً داخل تشکیل "ملکاند" گردید. باجور در سال 1973 به عنوان یک منطقه کامل در "فاتا" زیر نظر یک نماینده سیاسی Political Agent از سوی مرکز تبدیل شد. "خار" مرکز اداری باجور است.

مهمند (مومند): مهمند منطقه ای کوهستانی است که از نقطه نظر سیاسی به دو بخش مهمند علیا و سفلی تقسیم می شود. مهمند علیا در مقایسه با مهمند سفلی کمتر حاصلخیز است. این منطقه نام خود را از قبیله "مهمند" یا "مومند" گرفته است که از مهمترین قبایل آن منطقه بوده و قبیله "صافی" و "اوتمان خیل" نیز از جمله قبایل مهم دیگر آن محسوب میشوند. "قلعه نی" مرکز اداری مهمند است.

اورکزی: یگانه منطقه قبایل آزاد در پاکستان است که با افغانستان هم سرحد نیست. این منطقه رسماً در دسامبر 1973 به عنوان یک قسمت منطقه قبایلی اعلام شد و پیش از آن بخشی از یک ناحیه دیگر بود. قبیله "اورکزی" مهمترین قبیله این منطقه است و مرکز اداری در "هانگو" در مجاورت این منطقه قرار دارد.

د پانو شمیره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیبر و لولئ

کرم (کورم): کرم نام خود را از رودی در این منطقه به همین اسم گرفته است. کوه سفید با ارتفاع بیش از 4700 متر از زیبایی های طبیعی این منطقه بوده که در سرتاسر طول سال پوشیده از برف میباشد. از نظر اداری این منطقه به دو قسمت: کرم علیا و سفلی تقسیم می شود. "توری" و "بنگش" دو قبیله مهم این منطقه هستند که تعدادی از "توری ها" منسوب به اهل تشیع می باشند. مرکز اداری این منطقه "پارچنار" است.

وزیرستان شمالی: این منطقه در سال 1910 رسماً به عنوان یک ناحیه "فاتا" درآمد. "اوتمانزی وزیر" و "دائور" و نیز یک تعداد "محسود" از جمله قبایل مهم وزیرستان شمالی محسوب میشوند. "میرانشاه" مرکز اداری آنجا است.

وزیرستان جنوبی: به حیث جنوبی ترین منطقه "فاتا" بوده با بلوچستان (شمالی) هم سرحد است. "محسود" و "وزیری ها" دو قبیله مهم این منطقه بوده، در زمستانها شهر "تانک" و در تابستانها شهر "وانا" به عنوان مرکز اداری این منطقه عمل می کنند.

بطور کل میتوان گفت که مناطق قبایل آزاد در پاکستان یک ساحه 2700 کیلومتر مربع را احتوا کرده که در حدود 600 کیلومتر با افغانستان هم سرحد میباشد و نفوس آنرا بطور رسمی بیش از 3 ملیون و بطور غیر رسمی تا 7 ملیون تخمین کرده اند.

از نظر قانونی و اداری قبایل آزاد بر مبنای قانون اساسی پاکستان از یک حالت نیمه خود مختاری برخوردارند. قانون اساسی 1973 پاکستان به رئیس دولت آن کشور صلاحیت میدهد تا نقش اجرائی را در امور رهبری و اداری آن ایفا کند، ولی از آن زمان تاحال روسای دولت پاکستان کمتر توانسته اند تا از این صلاحیت قانونی استفاده نمایند، در حالیکه نمایندگان مناطق قبایلی توانسته اند با کسب امتیاز قانونی به عضویت شورای ملی آن کشور انتخاب شوند. نفوذ و سیطره دولت در مناطق قبایلی توسط "گورنر" یا والی ایالت سرحد شمالغرب - "خیبرپختونخواه" کنونی صورت میگیرد و والی این ایالت اداره تمام نواحی قبایلی را بدوش دارد. مطابق به قوانین نافذ در سال 2002 همه احزاب در پاکستان حق دارند که در قبایل آزاد به فعالیت سیاسی بپردازند.

ناگفته نباید گذاشت که مردم مناطق قبایل آزاد از فقیرترین مناطق پشتون نشین پاکستان بوده و مهمترین منبع عاید مردم از تجارت و قاچاق کالا، اسلحه و بخصوص مواد مخدر بدست می آید که آنها بیشتر در دست قدرتمندان و مافیای حاکم در آنجا قرار دارد. تا دو سه دهه قبل طبقه حاکم و با نفوذ را همانا خوانین و بزرگان قومی با اعتبار تشکیل میدادند و مردم نیز با همان شیوه های عنعنوی خاص قبایلی زندگی میکردند، اما پس از رویداد های اخیر در افغانستان در چند دهه وضع در آنجا نیز تغییر کرد و به هر اندازه که این مناطق به حیث معبر در امور جهاد علیه رژیم کمونیستی بیشتر مورد استفاده قرار گرفتند، به همان اندازه نقش نخبگان عنعنوی کمرنگ تر شد و جای آنها را گروپ های ملیشائی و پیکارجویان جدید گرفت. در عین زمان با انکشاف مدارس دینی در نقاط مختلف این مناطق افکار افراطی اسلامی تقویه گردید و حکومت پاکستان برای بهره برداری از این اقوام کوشید تا این مدارس را به حیث پایگاه های بزرگ تربیه نظامی و مغزشوئی جوانان قرار داده و با تزریق عقاید افراطی جهادی از آنها استفاده نظامی کنند، چنانکه مخالفان دولت افغانستان اعم از طالبان و اکنون داعشیان در همین مراجع تربیه بکار دهشت افگنی گماشته میشوند که البته در اینکار دست دستگاه استخبارات نظامی پاکستان شریک است.

د پانوی شمیره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په څیر و لولئ

علاوتاً باید گفت که از نظر اداری تمام قدرت عملاً در این مناطق در دست شخصی صاحب قدرت فراوان بنام "ایجنت سیاسی" Political Agent است که از طرف حکومت فدرال تعیین و مقرر میشود. این شخص در مجموع وظایف قانون گذاری، تطبیق قانون و اداره امور اقتصادی را به شمول جمع آوری مالیات به حیث یک حاکم کاملاً خود مختار بدوش دارد. ایجنت سیاسی صلاحیت کامل خود را از "مقررات جرایم سرحدی" - این میراث شوم دوره استعمار انگلیس حاصل میکند و آنرا به مثابه "شلاق" علیه مردم آنجا بکار میگیرد (برای شرح مزید دیده شود: اندیشمند، محمد اکرام: "ما و پاکستان"، چاپ دوم، پشاور، 2009، صفحه 194 - 196)

در پایان قابل ذکر است که در پی تصمیم دولت پاکستان مبنی به ادغام مناطق قبایل آزاد با بقیه کشور، وزارت سرحدات و قبایل افغانستان میگوید که این تصمیم تأثیری بر سرنوشت "خط دیورند" نخواهد داشت. غفور لیوال، سرپرست وزارت اقوام و قبایل افغانستان به بی‌بی‌سی گفت که سلب خودمختاری مناطق قبایل آزاد پاکستان بر سرنوشت "خط دیورند" تأثیری نخواهد داشت و او تأکید کرد که دولت افغانستان این خط سرحدی را به رسمیت نمی‌شناسد. او همچنین افزود که دولت افغانستان از هر نوع تغییر مثبت به اساس اراده مردم مناطق قبیله‌ای پاکستان، استقبال می‌کند. فاعتبرو یا اولی الابصار

د پانو شمیره: له 6 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ